

tænkes at skulle opfattes saaledes, at enhver senere ansat Lærer skal regne, at ogsaa han indirekte har modtaget den. Cirkulæret siger intet om, at en saadan Paamindelse ogsaa fremtidig skal gives, f. Eks. naar en ny ansat Lærer faar meddelt sit Kaldsbrev, og faktisk bliver den jo absolut ikke given. Men selv om man vil tjene Forespørgerne ved at gaa ind paa en saadan Fortolkning, er det jo lige umuligt at ophæve det. Hvorledes skulde det kunne ske? Skulde jeg kunne udsende et Cirkulære om, at ingen som helst Art af Ophidselse fra nu af vil kunne medføre Følger, for saa vidt den fremkommer fra en ganske enkelt Stand? Dette vil jo være umuligt og vil i hvert Fald ikke kunne forbinde nogen som helst for Fremtiden, ikke kunne forbinde kommende Regeringer. Og selvfølgelig kan der jo heller ikke være Tale om, at Lærerne kunde ønske en saadan Tilkendegivelse, kunde ønske at faa udstedt et saadant frit Lejdebrev frem for alle andre Statsborgere. De kunde ikke ønske det og vilde lige saa selvfølgelig ikke benytte det. Højest kunde altsaa et nyt Cirkulære udtale noget om, at det Ministerium, der udstedte Cirkulæret af 1885, formentlig har haft en anden Opfattelse af, hvad der vilde kunne gaa ind under utilstadelig ophidsende Agitation, formentlig har været tilbøjelig til at drage Grænserne langt snævrere end senere Ministerier og end det nuværende. Vilde en saadan Udtalelse kunne have den allerfjerneste Betydning for nogen Lærer? Nu, som før, og om der aldrig nogen Sinde havde været noget Cirkulære, vilde det jo være Administrationen, der i hvert enkelt Tilfælde, om et saadant nogen Sinde kom til at foreligge, afgjorde, om der forelaa en for en offentlig ansat Lærer efter Ministeriets Skøn utilstadelig ophidsende Tale eller Gerning. Og nu, som før, var det Domstolene, der afgjorde, hvorvidt Forseelsen virkelig forelaa, og hvilken Straf den medførte efter almindelig Straffelovs § 142, der giver Adgang til at vælge mellem Bøder, simpelt Fængsel og Embedsfortabelse, eller den borgerlige Straffelovs 12te Kapitel, der handler om Forbrydelser mod den offentlige Orden. Thi ingen kan dømmes eller er i 80'erne bleven aktioneret eller dømt for Overtrædelse af Cirkulæret — det turde være overflødig at sige dette —, men for Overtrædelser af den almindelige borgerlige Straffelov.

Medens der altsaa formelt ikke vilde være nogen Hindring for at ophæve For-

budet mod, at Lærerne ere Medlemmer af Riffeforeningerne, kun at dette vilde være saa ganske betydningsløst og, som jeg mener, nu paa dette Tidspunkt ganske latterligt, saa forholder det sig anderledes med den anden Part af Cirkulæret, dels indeholder denne i Hovedsagen en Ordre til Skoledirektionerne om at udtale en Paamindelse, altsaa en for lang Tid siden udført Handling, som ingen 21 Aar efter kan gøre usket eller ophæve, dels gik denne Ordre ud paa Indprentning af et Forhold, som udelukkende hviler paa hvert enkelt Ministeriums Skøn over, hvad der maa regnes for utilstadelig ophidsende Agitation, særlig grov eller ærekrænkende Fornærmelse o. s. v., som vil kunne medføre Tiltale, Justitssag eller privat Søgmaal og derefter Domfældelse. Regeringen i 1885 udtalte, at ophidsende Agitation ikke vilde blive taalt, men vilde fremkalde Tiltale for Domstolene, hvorfor den vilde have Lærerne advarede mod de Følger, der kunde komme. Men hverken gav denne Tilkendegivelse Lærerne en anden retslig Stilling, end de forud havde og vedblivende have, ej heller bandt eller binder den selvfølgelig kommende Ministerier til at finde de samme utilbørlige og utilstedelige og derfor egnede til Sagsanlæg, som maaske den daværende Kultusminister havde fundet. Denne Part af Cirkulæret kan derfor ikke direkte og formelt ophæves, udslettes. Nu, som før, er det Ministerens Sag, om han nogen Sinde overfor en Mands særlig ophidsende Agitation og ophidsende Tale eller Eksempel vil beordre Sagsanlæg og lade Domstolene afgøre, om noget lovstridigt foreligger. Det eneste, der her formelt kunde gøres, var, som jeg har nævnt, en ny Udtalelse om, at den Regering, der har udstedt Cirkulæret, rimeligvis og højest sandsynlig har haft en hel Del mere Appetit paa Sagsanlæg end senere Regeringer, og at den med agitatorisk ophidsende Optræden rimeligvis og højest sandsynligt har tænkt ogsaa paa Udtalelser og Ytringer, som senere Regeringer og denne Regering vilde lade hengaa upaaagtede. Men det vilde være en Udtalelse, der med et mildt Ord vilde være ganske uden praktisk Betydning, og jeg skulde være meget tilbøjelig til at tro, at de ærede Forespørgere ogsaa hidtil gennem de mange Aar, der nu ere gaaede, have været af samme Mening.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Fogtmann): Jeg maa indrømme, at det Resultat, jeg naaede ved min Forespørgsel,